

ΤΑ ΦΡΕΣΚΑ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΟΥ 11^{ΟΥ}

ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Διαφορετικοί Τύποι Σκέψης... Αυτισμός & Σχολείο.

τ. 136 2-4-17: Π. Ημέρα για τον Αυτισμό

«Διαφορετικοί Τύποι Σκέψης στον Αυτισμό»

(Κείμενο από μία φημισμένη Ερευνήτρια που έχει η ίδια Αυτισμό)

Πρόσφατες μελέτες σχετικά με τον εγκέφαλο, και ειδικά στους εγκεφάλους των ανθρώπων που έχουν διαγνωστεί με διαταραχές του φάσματος του αυτισμού (ΔΑΦ), έχουν ρίξει φως για το φυσιολογικό υπόβαθρο των σκέψεων και των συναισθημάτων μας. Είμαστε πιο ενήμεροι για τον τρόπο με τον οποίο γίνονται νευροσυνάψεις και το βαθμό στον οποίο η βιολογία επηρεάζει τη συμπεριφορά.

Όταν ήμουν πολύ νεότερη, υπέθετα ότι όλοι αντιλαμβάνονταν τον κόσμο με τον ίδιο τρόπο που έκανα εγώ, ότι όλοι σκέφτονταν με εικόνες. Όταν ήμουν νέα ακόμη στο επάγγελμα, είχα έναν μεγάλο τσακωμό με έναν μηχανικό σε μια εγκατάσταση παραγωγής συσκευασίας κρέατος όταν του είπα ότι ήταν χαζός. Είχε σχεδιάσει ένα κομμάτι του εξοπλισμού που είχε προφανείς αδυναμίες. Ο οπτικός τρόπος σκέψης μου, μου δίνει τη δυνατότητα να κάνω «δοκιμαστική λειτουργία» στο κεφάλι μου σε ένα κομμάτι του εξοπλισμού που έχω σχεδιάσει, ακριβώς όπως ένα σύστημα εικονικής πραγματικότητας που υπολογιστή. Μπορώ έτσι να βρω τα λάθη πριν από την κατασκευή, όταν το κάνω αυτό. Τώρα συνειδητοποιώ ότι το πρόβλημα του δεν ήταν ότι ήταν χαζός. Ήταν απλά ότι του έλειπε η οπτική σκέψη. Μου πήρε χρόνια για να μάθω ότι η πλειοψηφία των ανθρώπων δεν μπορούν να το κάνουν αυτό, και ότι οι δεξιότητες οπτικοποίησης σε μερικούς ανθρώπους είναι σχεδόν ανύπαρκτες.

Όλα τα μυαλά των ανθρώπων που βρίσκονται στο φάσμα του αυτισμού είναι προσανατολισμένα σε λεπτομέρειες, αλλά η εξειδίκευσή τους ποικίλλει. Με την συζήτηση με πολλούς ανθρώπους εντός και εκτός του φάσματος, έχω μάθει ότι υπάρχουν τρεις διαφορετικοί τύποι εξειδικευμένης σκέψης:

1. Οπτική σκέψη – σκέψη σε εικόνες, όπως η δική μου
2. Μουσική και Μαθηματική σκέψη
3. Λεκτική λογική σκέψη

Δεδομένου ότι ο αυτισμός είναι τόσο πολυποικίλος, μπορεί να υπάρχουν συνδυασμοί των διαφόρων τύπων. Η σημασία της κατανόησης αυτών των τριών τρόπων σκέψης μπάινει στο παιχνίδι όταν προσπαθούμε να διδάξουμε τα παιδιά με ΔΑΦ. Στρατηγικές που αξιοποιούν την περιοχή και τον τρόπο σκέψης του παιδιού θα είναι πιο αποτελεσματικές. Αυτό είναι πολύ σημαντικό για τις ηλικίες μεταξύ των πέντε και οκτώ ετών. Σε παιδιά ηλικίας μικρότερης των πέντε, είναι συχνά δύσκολο να εντοπιστεί ο τρόπος σκέψης τους και οι δυνατότητες τους, παρ' ότι υπάρχουν.

ΟΠΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΑΣΤΕΣ

Αυτά τα παιδιά αγαπούν συχνά την τέχνη και τις κατασκευές όπως πχ με Lego ή κύβους. Εύκολα βυθίζονται στα έργα τους. Μαθηματικές έννοιες όπως η πρόσθεση και η αφαίρεση πρέπει να διδάσκονται ξεκινώντας με συγκεκριμένα αντικείμενα που το παιδί να μπορεί να αγγίξει. Θα πρέπει να ενθαρρύνουμε το σχέδιο και άλλες δεξιότητες τέχνης των παιδιών. Εάν ένα παιδί ζωγραφίζει μόνο ένας πράγμα όπως πχ τα αεροπλάνα ή τα τρένα, είναι καλό να το ενθαρρύνουμε να φτιάξει και άλλα συναφή αντικείμενα, όπως οι διάδρομοι του αερολιμένα, ή τα αυτοκίνητα που παρκάρουν στο αεροδρόμιο ή τους ανθρώπους που περιμένουν στο σταθμό του τρένου. Αυτή η διεύρυνση των αναδυόμενων δεξιοτήτων βοηθά το παιδί να είναι πιο ευέλικτο στον τρόπο σκέψης του. Να γνωρίζετε ότι σε αυτά τα παιδιά οι λεκτικές αντιδράσεις μπορεί να πάρουν περισσότερο χρόνο για να αναδυθούν, καθώς κάθε απαιτημένη πράξη να μεταφραστεί από τα λόγια στις φωτογραφίες για να μπορούν να τις επεξεργαστούν και στη συνέχεια η απάντηση πρέπει να μεταφραστεί από τις εικόνες σε λέξεις πριν μιλήσει.

ΜΟΥΣΙΚΟΙ ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΑΣΤΕΣ

Στις διαδικασίες σκέψης αυτών των παιδιών κυριαρχούν μοτίβα αντί για εικόνες. Και οι δύο τύποι (μουσική και μαθηματικά) είναι ένας κόσμος μοτίβων και προτύπων. Τα παιδιά και στους δύο αυτούς τύπους πιστεύουν ότι μόνο έτσι μπορούν να βρουν τη σχέση μεταξύ των δεδομένων του κόσμου. Είναι σαν την εύρεση σχέσεων μεταξύ των αριθμών ή στις μουσικές νότες. Κάποια παιδιά μπορεί να έχουν δεξιότητες μαθηματικού υπολογισμού ή να είναι σε θέση να αναπαράγουν (παίζουν ή μουρμουρίζουν) ένα μουσικό κομμάτι που το άκουσαν μόνο μία φορά. Αναδύονται μουσικά ταλέντα συχνά χωρίς επίσημη διδασκαλία. Πολλά από αυτά τα παιδιά μπορούν να διασχιστούν με μαθηματικές σχέσεις, με πίνακες διπλής εισόδου, με κομπιούτερ και με μουσική.

ΛΕΚΤΙΚΟ-ΛΟΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΑΣΤΕΣ

Αυτά τα παιδιά αγαπούν τους καταλόγους και τους αριθμούς. Συχνά θα απομνημονεύσουν δρομολόγια λεωφορείων, ημερολόγια, γεγονότα στην ιστορία. Οι περιοχές ενδιαφέροντος περιλαμβάνουν συχνά την ιστορία, τη γεωγραφία, τον καιρό και τα αθλητικά στατιστικά. Οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτά τα ταλέντα τους ως κίνητρο για την εκμάθηση λιγότερο ενδιαφερόμενων ακαδημαϊκών περιχοιών. Μερικοί λεκτικοί στοχαστές είναι διάνοιες στην εκμάθηση πολλών διαφορετικών ξένων γλωσσών

Τα πρότυπα σκέψης των ατόμων με ΔΑΦ διαφέρουν σημαντικά από τον τρόπο με τον οποίο σκέφτονται οι «νευροτυπικοί» άνθρωποι. Εξαιτίας αυτού, η **πολύ μεγάλη έμφαση σε αυτό που «δεν μπορούν να κάνουν» στην ουσία δεν έχει κανένα αποτέλεσμα**. Ο δρόμος για να σημειωθεί πρόοδος κατά την διδασκαλία αυτών των ατόμων είναι οι γονείς, οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς να εργάζονται για την οικοδόμηση των ισχυρών νησίδων δεξιοτήτων του παιδιού και να διδάσκουν με τρόπο που να ευθυγραμμίζεται με το βασικό πρότυπο σκέψης τους.

Πηγή: Temple Grandin, Άρθρο στο επίσημο site της. Επεξεργασία: Αλεξάνδρου Σπράτος, Κέντρο ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Αυτισμός και σχολείο – Η ώρα των επιλογών

Όταν ένα παιδί με Αυτισμό ή Διάχυτη Αναπτυξιακή Διαταραχή φτάσει τα 5 ή 6 είναι ώρα για την οικογένεια να αντιμετωπίσει το θέμα Αυτισμός και Σχολική Ζωή.

Οι περισσότεροι γονείς αλλά διαλέγουν σχολική δομή, από αυτές που το εκπαιδευτικό σύστημα τους παρέχει, και συνοδεύουν το παιδί τους μέχρι εκεί όταν αρχίσει η σχολική χρονιά. Οι γονείς των παιδιών με Αυτισμό όμως πρέπει να αναλάβουν ενεργό ρόλο για να πετύχουν την αποτελεσματικότερη ένταξη στο σχολικό πλαίσιο των παιδιών τους. Αυτό τις περισσότερες φορές συνεπάγεται μια σειρά από αξιολογήσεις του παιδιού και διαβουλεύσεις της οικογένειας με ειδικούς και δημόσιες υπηρεσίες αλλά και έρευνα σχετικά με τις διαθέσιμες δομές, ειδικά όταν αυτές σπανίζουν όπως στην Ελλάδα. Συχνά οι γονείς καλούνται να παίξουν το ρόλο του Θεού, παίρνοντας αποφάσεις που θα επηρεάσουν καίρια το μέλλον και την εξέλιξη του παιδιού τους.

Επιφανειακά η άριστη επιλογή φαίνεται προφανής. Τι καλύτερο από το να ενταχθεί ένα αυτιστικό παιδί σε μια τυπική σχολική δομή με συνομήλικα παιδιά;... Μακάρι να ήταν όλα τόσο απλά. **Η ένταξη δεν είναι αυτόματη πολύ δε περισσότερο δεδομένη!** Στην πράξη υπάρχουν αρκετές εναλλακτικές μορφές σχολικής ένταξης που ποικίλουν από απόλυτα εξειδικευμένες εκπαιδευτικές δομές (specialized schooling) μέχρι αντίστοιχες συμβατικές (mainstream schooling). Αυτές είναι:

Ένταξη σε συμβατικές τάξεις

Ένταξη σε συμβατικές τάξεις με υποστήριξη

Ένταξη σε συμβατικές τάξεις με παράλληλη ενισχυτική διδασκαλία

Ένταξη στο κυρίως πρόγραμμα συμβατικών τάξεων με παράλληλη παρακολούθηση επιλεγμένων δραστηριοτήτων με τα άλλα παιδιά

Ποια είναι λοιπόν η καλύτερη επιλογή;

Η απάντηση, όπως συνήθως όταν μιλάμε για Αυτισμό, είναι ότι αυτό εξαρτάται. Είναι πολύ σημαντικό να διευκρινιστεί σε αυτό το σημείο ότι η επιλογή σχολικού / εκπαιδευτικού περιβάλλοντος δεν εξαρτάται αποκλειστικά από την γνωστική ικανότητα του ίδιου του παιδιού: η ένταξη σε μια συμβατική σχολική δομή μπορεί να αποδειχθεί πολύ δύσκολη ή και ακατόρθωτη υπόθεση ακόμα και για ένα υψηλά λειτουργικό παιδί με κανονική νοημοσύνη και από την άλλη μεριά μια εξειδικευμένη δομή μπορεί να έχει περιορισμούς όσον αφορά την επάρκεια του προσωπικού, τις εγκαταστάσεις και τη δυνατότητα εξυπηρέτησης.

Το «σχέδιο δράσης» που θα καταρτίσει η οικογένεια προκειμένου να αντιμετωπίσει το θέμα, είναι εξ ορισμού **πολυπαραγοντικό** και επομένως πρέπει να **προβλέπει εναλλακτικές διαδρομές και τροποποιητικές κινήσεις**.

Μερικά από τα ζητήματα που πρέπει να πρέπει να λάβετε υπόψη είναι τα παρακάτω:

Το επίπεδο λειτουργικότητας του παιδιού και η γλωσσική του εξέλιξη. Αν μιλάει έχει περισσότερες πιθανότητες να αντεπεξέλθει σε ένα τυπικό σχολικό πλαίσιο (λαμβάνομένης όμως υπόψη της κοινωνικής, συναισθηματικής και αισθητηριακής του εξέλιξης).

Ποιο είναι (ή δείχνει να είναι) το γνωστικό του προφίλ; Μερικά αυτιστικά παιδιά είναι γνωστικά πιο προχωρημένα από τους συνομηλικούς τους ενώ άλλα πολύ πιο πίσω. Εάν το παιδί σας διαβάζει και κάνει βασικές αριθμητικές πράξεις με ευκολία τότε ίσως πρέπει να αναζητήσετε ένα σχολικό πλαίσιο που μπορεί να καλλιεργήσει αυτές τις δυνατότητες λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη και τις ιδιαιτερότητές του.

Μπορεί να συμμετέχει σε πολυπρόσωπες ομάδες; Εάν οι θόρυβοι και η έλλειψη απόλυτης οργάνωσης που μπορεί να παρατηρηθούν σε μια μεγάλη ομάδα παιδιών μπορεί να οδηγήσει το παιδί σας σε ένα ανεξέλεγκτο ξέσπασμα, τότε πιθανόν η συμμετοχή του σε μια τέτοια ομάδα θα μπορούσε να αποβεί οδυνηρή εμπειρία για αυτό με καταστροφικά αποτελέσματα – ακόμα κι αν είναι μαθησιακά επαρκές.

Μπορεί να διαγεγραστεί μια ποικιλία αισθητηριακών δεδομένων; Τα δυνατά φώτα, ο θόρυβος, μια στιγμιαία κατάσταση αταξίας και άλλοι παράγοντες μπορεί να σαμποτάρουν την ομαλή ένταξη ενός αυτιστικού παιδιού στο σχολικό περιβάλλον. Αν το παιδί σας είναι ιδιαίτερα ανασταθμο εξετάστε την πιθανότητα (ή δυνατότητα) επιλογής ενός ολιγομελούς και σχετικά ελεγχόμενου αισθητηριακά περιβάλλοντος.

Μήπως έχει πρόβλημα διάσπασης προσοχής; Συνήθως μια τυπική σχολική αίθουσα προσφέρει άθρονες ευκαιρίες διάσπασης της προσοχής ενός αυτιστικού παιδιού: πολύχρωμες αφίσες, γεωμετρικά όργανα, εικονογραφημένα βιβλία, σχολικά αντικείμενα, αντικείμενα που φέρνουν μαζί οι συμμαθητές ελλοχεύουν παντού.

Έχει ιστορικό δυσκολιών προσαρμογής; Εάν το παιδί σας τα κατάφερε σχετικά καλά στο νηπιαγωγείο έχει αυξημένες πιθανότητες να τα καταφέρει εξίσου καλά και στο Δημοτικό. Εάν όχι ίσως θα έπρεπε να το λάβετε υπόψη σας ως μια προειδοποίηση. Μετρίστε το ρυθμό ένταξης του στο σχολικό περιβάλλον.

Τι είδους προγράμματα προσφέρονται; Μελετήστε καλά τις πραγματικές και εφαρμόσιμες επιλογές σας. Μπορεί να υπάρχει κάπου η θεωρητική τέλεια δομή αλλά αν για να έχει πρόσβαση σε αυτή το παιδί σας σημαίνει ότι θα ανατραπεί ο οικογενειακός προγραμματισμός και θα καταστραφείτε οικονομικά, εξετάστε άλλες επιλογές.

Πόσο καλά ταριχάζουν στο παιδί σας τα υπάρχοντα ειδικά προγράμματα; Η συντριπτική πλειοψηφία των παιδιών με μαθησιακή δυσκολία μπορεί να παρουσιάζουν ακαδημαϊκά προβλήματα αλλά έχουν τυπική κοινωνική συμπεριφορά. Τα αυτιστικά παιδιά μπορεί να παρουσιάζουν ακριβώς το αντίθετο σε συνδυασμό με αισθητηριακά προβλήματα. Επομένως ένα συμβατικό πρόγραμμα για παιδιά με μαθησιακή δυσκολία (στο οποίο ο δάσκαλος επικεντρώνεται στην ακαδημαϊκή ενίσχυση των μαθητών και προϋποθέτει ότι όλα θα είναι εντάξει και συμπεριφορικά) μπορεί να μην είναι κατάλληλο για ένα αυτιστικό παιδί.

Τι εμπειρίες έχουν άλλοι γονείς αυτιστικών παιδιών; Μιλήστε με όσο περισσότερους μπορείτε. Θυμηθείτε όμως ότι δεν υπάρχουν έτοιμες «συνταγές» καθολικής χρήσεως και απόλυτης αποτελεσματικότητας. Το παιδί σας (και κάθε αυτιστικό παιδί) είναι μια μοναδική περίπτωση. Ενημερωθήκατε για τη σχετική με την ειδική αγωγή νομοθεσία; Είναι λογικό να γνωρίζετε τα δικαιώματά σας καθώς κι αυτά του παιδιού σας πριν έλθετε σε επαφή με κάποια σχολική δομή.

Εφόσον διαθέτετε: μια έγκυρη **αξιολόγηση** των αδυναμιών και δυνατοτήτων του παιδιού σας, μια σαφή **εικόνα** των προσφερόμενων **δομών** και υπηρεσιών, **ενημέρωση** για τα δικαιώματά που σας παρέχει η νομοθεσία, θα είσαστε καλύτερα **προετοιμασμένοι** να κάνετε τις σωστές επιλογές σχολικού περιβάλλοντος για το παιδί σας.

Π. Ανασώθηκε απ' το διαδικτυο -με βιβλιογραφία -χωρίς στοιχεία. Επιλογή Κ. Περβανάς Τ.Ε